herpy

KAMELEONY

Short-Tailed Pygmy Chameleon

Rieppeleon brevicaudatus

Rieppeleon brevicaudatus to mały, brązowy, naziemny kameleon z dna lasu w Tanzanii i Kenii. Dorasta tylko do 8-10 cm, składa jaja i wygląda jak martwy liść. Jak na swoje rozmiary gatunek jest odporny; trzyma się go w małym, wilgotnym terrarium z grubą warstwą liści i w temperaturze najwyżej 25 °C w dzień.

Rodzina: Chamaeleonidae Dawna nazwa: *Rhampholeon brevicaudatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-10 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**3-5 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 40 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-25 °C**
Temperatura w nocy	**16-20 °C**
Wilgotność	**70-95%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**4-8 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-6 jaj**
Zniesienia w roku	**2-4**
Inkubacja	**60-75 dni** przy 20-25 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Rieppeleon brevicaudatus to jeden z najmniejszych kameleonów. Jest brązowawy do szarobrązowego i potrafi zmieniać barwę na żółtą, pomarańczową, zieloną lub prawie czarną. Kolor zależy zarówno od otoczenia, jak i od nastroju: w stresie zwierzę ciemnieje, a samce w nastroju godowym dostają wyraźne, kontrastowe pasy. Odpoczywające zwierzęta spłaszczają ciało z boków i wyglądają jak martwy liść z ciemnym pasem pośrodku. Pod podbródkiem znajduje się kilka uniesionych łusek, tworzących małą "bródkę". Samiec jest smuklejszy od samicy i ma dłuższy oraz grubszy ogon; samica jest bardziej zaokrąglona. Nazwa gatunkowa odnosi się do krótkiego ogona (łac. *brevis*, krótki, i *cauda*, ogon).

Gatunek osiąga łącznie 8-10 cm, a długość samicy od pyska do kloaki wynosi około 6 cm. Należy do grupy małych kameleonów o krótkim ogonie, które dawniej zaliczano do rodzaju *Rhampholeon*. Zagrożony lub podniesiony może wibrować. Zwierzę należy obserwować, a nie brać do ręki; jak na swoje rozmiary jest odporne, ale źle znosi ciepło.

Występowanie i środowisko

Rieppeleon brevicaudatus żyje w Afryce Wschodniej: w północno-wschodniej i wschodniej Tanzanii, m.in. w górach Usambara i Uluguru, oraz w południowo-wschodniej Kenii. Miejscem typowym jest Derema w górach Usambara. Gatunek występuje od poziomu morza do około 1300 m.

> **Naturalny zasięg:** Tanzania i Kenia.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje na dnie wilgotnych lasów nizinnych i górskich: w ściółce, w trawie i w niskiej roślinności tuż nad ziemią. Zwierzęta śpią na niskich gałązkach i łodygach, a odpoczywające osobniki przypominają zwiędły liść. Obecnie tylko niewielka część zasięgu jest pokryta lasem, a gatunek żyje w rozproszonych fragmentach lasu, które wciąż się kurczą.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 30 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość). Para lub samiec z dwiema samicami potrzebuje co najmniej 75 × 30 × 40 cm. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, bo gatunek korzysta głównie z dna lasu i niskich gałązek. Szklane terrarium dobrze utrzymuje wilgotność; zapewnij wentylację w pokrywie.

Podłoże powinno mieć 5-8 cm głębokości i składać się z wilgotnej ziemi leśnej, ziemi z piaskiem lub torfu, z grubą warstwą liści na wierzchu. Ma być wilgotne, ale nie mokre. Unikaj świeżego włókna kokosowego, które zwierzęta mogą połknąć i nabawić się zatwardzenia. Dodaj korek, gałązki na różnych wysokościach i mech oraz posadź małe, cieniolubne rośliny, żeby zwierzę mogło się ukryć. Pokrywa jest konieczna, bo gatunek dobrze się wspina, nawet po szkle.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Gatunek pochodzi z dna lasu i źle znosi ciepło. Temperatura w dzień powinna wynosić 20-25 °C, a w nocy 16-20 °C. Krótkotrwale znosi więcej, ale powyżej 30 °C jest niebezpiecznie. Nie potrzebuje miejsca do wygrzewania ani lampy grzewczej, a temperatura pokojowa często wystarcza. Słaby spot jest opcjonalny, ale powierzchnia pod nim może osiągać najwyżej 28 °C. W upalne letnie okresy terrarium powinno stać w chłodnym pomieszczeniu.

Gatunek nie potrzebuje dużego gradientu temperatur; najlepiej odpowiadają mu wyrównane temperatury z niewielkim spadkiem w nocy.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-95 %; krótkotrwale gatunek znosi spadek do około 60 %. Zraszaj dokładnie drobną mgiełką dwa razy dziennie, żeby zwierzę mogło pić krople z liści, i pozwól, by powierzchnia podłoża między zraszaniami lekko przeschła. System kroplowy sprawia, że podłoże jest zbyt mokre. Im cieplej, tym ważniejsza jest wysoka wilgotność.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek żyje na dnie lasu i nie potrzebuje silnego światła. Świetlówka lub LED o białym świetle na całej długości terrarium, włączone przez około 12 godzin dziennie, odpowiada długości dnia w Afryce Wschodniej. Gatunek można trzymać bez UVB, ale zalecana jest słaba świetlówka UVB nad częścią pokrywy (strefa Fergusona 1, indeks UV około 1 przy najwyższych gałązkach). Światło nie może nagrzewać terrarium ani wysuszać podłoża, a bezpośredniego słońca przez szybę należy unikać.

Świetlówki UVB wymienia się zgodnie z zaleceniami producenta. Rośliny i kryjówki sprawiają, że zwierzę zawsze może wybrać cień.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Rieppeleon brevicaudatus zjada małe owady i inne stawonogi: muszki owocowe, małe świerszcze, nimfy karaczanów i prosionki. Ofiara nie może być większa niż odległość między oczami zwierzęcia. Dorosłe osobniki dostają 4-6 małych świerszczy lub odpowiednik co drugi dzień, a młode małe owady kilka razy dziennie. Posypuj wapniem bez D3 dwa razy w tygodniu, a multiwitaminą i wapniem z D3 każdym raz w miesiącu, bo małe kameleony nie tolerują nadmiaru D3.

Podawaj owady karmowe, które same były dobrze karmione. Nie używaj owadów z natury. Owady mogą biegać swobodnie po terrarium lub być podawane w płytkiej misce; duże świerszcze biegające swobodnie mogą w nocy pogryźć odpoczywające zwierzęta.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek trzyma się pojedynczo, w parach lub jako samca z dwiema samicami w odpowiednio dużym terrarium. Samców nie wolno trzymać razem, a samice mogą się nawzajem stresować w małych terrariach, zwłaszcza jeśli różnią się wielkością. Zwierzę podporządkowane ukrywa się, przestaje jeść i trzeba je natychmiast przenieść. Młode należy rozdzielić w wieku 2-4 miesięcy, by uniknąć agresji i niechcianego rozmnażania.

Zwierzę jest spokojne i daje się obserwować, ale źle znosi branie do ręki. Ciemne ubarwienie jest oznaką stresu, zimna lub choroby, zwłaszcza jeśli się utrzymuje.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec jest smuklejszy i ma dłuższy oraz grubszy ogon niż samica, która jest bardziej zaokrąglona. Zwierzęta wcześnie osiągają dojrzałość płciową: pierwsze kopulacje następują od około 3-4 miesiąca życia, a pełną dojrzałość osiągają w wieku 4-8 miesięcy.

GODY I KOPULACJA

Gatunek rozmnaża się przez cały rok, być może nieco mniej zimą. Gotowy do kopulacji samiec pokazuje najwyraźniejsze pasy i trzyma się blisko samicy. Samica, która nie chce kopulować, mocno kołysze się na boki i odrzuca samca. Para może pozostawać razem, jeśli terrarium jest wystarczająco duże. Samica może przechowywać nasienie i złożyć kilka zniesień po jednej kopulacji, dlatego musi dostawać obfity pokarm i wapń.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 2-4 zniesienia rocznie, około miesiąca po kopulacji. Zniesienie liczy 1-6 jaj. Zakopuje jaja w podłożu lub składa je na ziemi, dlatego terrarium musi mieć co najmniej 5 cm wilgotnej ziemi.

INKUBACJA

Wyklucie następuje po 60-75 dniach w temperaturze pokojowej, 20-25 °C, bez okresu spoczynku. Jaja mogą zostać w terrarium lub zostać przeniesione do wilgotnego wermikulitu lub perlitu w pojemniku o wilgotności około 75 %. Jaja leżące swobodnie na ziemi w terrarium mogą zostać zjedzone przez owady karmowe.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są bardzo małe, ale mają duże głowy i od początku jedzą małe świerszcze i muszki owocowe, najlepiej w mieszance, kilka razy dziennie. Trzymaj je oddzielnie od dorosłych i w temperaturze najwyżej 24 °C. Posypuj pokarm wapniem kilka razy w tygodniu. Młode szybko rosną i trzeba je rozdzielić po 2-4 miesiącach.

Zdrowie i częste błędy

Jak na swoje rozmiary gatunek jest odporny, ale zwierzęta odłowione z natury są często osłabione i odwodnione po transporcie. Typowe problemy to:

- Stres cieplny powyżej 28 °C; powyżej 30 °C jest niebezpiecznie. Przenieś terrarium do chłodnego pomieszczenia.
- Odwodnienie przy zbyt niskiej wilgotności. Zraszaj dwa razy dziennie.
- Infekcje dróg oddechowych przy zastałym powietrzu lub zbyt mokrym podłożu. Objawy to ziewanie i śluz.
- Zatwardzenie przy świeżym włóknie kokosowym jako podłożu.
- Pasożyty, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Zleć badanie próbki kału.
- Przedawkowanie witamin, zwłaszcza D3.
- Problemy ze złożeniem jaj u samic bez wilgotnego, głębokiego podłoża.

Długość życia w niewoli wynosi około 3-5 lat. Skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów w przypadku braku apetytu, utrzymującego się ciemnego ubarwienia lub ospałości.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/kameleony/rieppeleon-brevicaudatus